ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΠΕΡΙΕΡΓΑ

Η ΩΡΑ ΤΟΥ ΘΑΝΑΤΟΥ

Ποιὰ ὥρα πεθαίνουν συνήθως οἱ ἄνθρωποι. Τὶ πιστεύει ὁ λαὸς καὶ τὶ λένε οἱ γιατροί. Τὶ ἀπέδειξαν αἱ στατιστικαί. Ὁ θάνατος κατὰ τὰς ὥρας τῆς ἡμέρας καὶ τῆς νυκτός. Γιατὶ πεθαίνουν οἱ ἄνθρωποι τὰς ἀπογευματινὰς ὥρας. Τὶ πιστεύεται ἐν Ἑλλάδι. Ὁ φόβος τῆς νύχτας, κ. τ. λ. κ. τ. λ.

Ἐπίστευον τοὺς λαοὺς ἐπικρατεῖ ἡ πρόληψις ὅτι συνήθως ὁ θάνατος ἔρχεται τὴν νύκτα καὶ μάλιστα τὰ μεσάνυχτα.

Τὴν νύκτα γίνονται ὅλα τὰ ἀποτρόπαια πράγματα. Τὴν νύκτα ὁ δολοφόνος παραφυλάγει καὶ σκοτώνει τὸ θῦμί του εἰς τὸ σκότος. Τὴν νύκτα ὁ κλέπτης βγαίνει καὶ ὁ προδότης τὴν νύκτα τυλιγμένος εἰς μαῦρον μανδύαν, μὲ τὸ καπέλλο χωμένο ἕως τὰ μάτια κρύβεται εἰς τὰς σκοτεινὰς γωνίας διὰ νὰ ἐκτελέσῃ τὸ ἀπαίσιον ἔργον του.

Καὶ ὁ Χάρος λοιπόν, ὁ μέγας αὐτὸς φονιᾶς καὶ κλέπτης, κατὰ τὰς λαϊκὰς προλήψεις ἐπιπίπτει κατὰ τῶν ἀρρώστων τὴν νύκτα, τὰ μεσάνυχτα κατὰ προτίμησιν.

Εἶνε βάσιμος ἡ γνώμη αὐτή, ἡ ὁποία ἐπικρατεῖ γενικῶς εἰς ὅλον τὸν κόσμον; Ὑπάρχει τουλάχιστον εἰς αὐτὴν κάποιο ποσὸν ἀληθείας; Ἢ εἶνε μῦθος;

Ἡ ἐπιστήμη ἐπρόσεξε τὸ σημεῖον αὐτὸ καὶ ἠθέλησε νὰ τὸ ἐξιχνιάσῃ.

Θεωρητικῶς ἡ ἐν λόγῳ πρόληψις φαίνεται πολὺ λογικὴ καὶ πολὺ ἀληθοφανής. Ὁ ἥλιος δὲν εἶνε ἡ πηγὴ τῆς ζωῆς ἐπὶ ὅλης τῆς γῆς μας τοὐλάχιστον; Φυσικὸν λοιπὸν θὰ ἦτο ὁ θάνατος δηλαδὴ ἡ πνοή, τὸ σταμάτημα τῆς ζωῆς νὰ ἐπέρχεται τὴν ὥραν ποὺ ὁ ἥλιος εἶνε κρυμμένος γιὰ μᾶς. Τὴν νύκτα ποὺ δὲν ὑπάρχει ὁ ἥλιος φυσικὸν θὰ ἦτο νὰ εἶνε μικροτέρα ἡ ἀντίστασις τοῦ ὀργανισμοῦ μας κατὰ τοῦ θανάτου.

Ἐξ ἄλλου εἶνε παρατηρημένον ὅτι εἰς τὰς πλείστας ἀσθενείας παρατηρεῖται κάποια ἐπιδείνωσις τὴν νύκτα. Ὁ ἄρρωστος φαίνεται περισσότερον καταβεβλημένος τὴν νύκτα, ἀγωνιᾷ. Κάθε πρωΐ δὲ παρατηρεῖται κάποια σχετικὴ βελτίωσις.

Καὶ ἐπὶ ἀρρώστων καὶ ἐπὶ ὑγιῶν ἀνθρώπων, τὴν νύκτα παρατηρεῖται κάποια ὕψωσις θερμοκρασίας.

Τί τὸ παράδοξον λοιπὸν - ἂν οἱ περισσότεροι θάνατοι συνέβαινον τὴν νύκτα;

Ἀλλ' αὐτὸ εἶνε μία ὑπόθεσις. Ἡ δὲ ἐπιστήμη βαδίζει μὲν μὲ ὑποθέσεις, ἀλλὰ ἔχει ἀνάγκην ἀποδείξεων διὰ νὰ βασισθῇ. Καὶ τὰς ἀποδείξεις, εἰς τὸ ζήτημα αὐτό, μόνον ἡ στατιστικὴ εἰμπορεῖ νὰ τὰς δώσῃ.

Τί λέγει λοιπὸν ἡ στατιστική;

Τίποτε τὸ θετικόν, δυστυχῶς, ἀκόμη.

Ἔγιναν εἰς πολλὰ μέρη τοῦ κόσμου πολλαὶ στατιστικαὶ καὶ ἔδωσαν ἀποτελέσματα πολὺ διάφορα.

Ἕνας Ἀμερικανὸς ἰατρὸς κατήρτισε στατιστικὴν ἐπὶ τῇ βάσει 24.000 θανάτων εἰς τὴν Ν. Ὑόρκην. Ἀπὸ τὴν στατιστικὴν αὐτὴν βγαίνει ὅτι οἱ περισσότεροι θάνατοι συμβαίνουν περὶ τὴν 5ην ἀπογευματινὴν ὥραν. Εἰς τὸ ἴδιον συμπέρασμα κατέληξε καὶ ἄλλος Ἄγγλος ἰατρὸς εἰς τὴν Γλασκώβην.

Ἄλλος Ἄγγλος ἰατρός, ὁ κ. Φένλαισον, ἐπὶ τῇ βάσει 13.000 θανάτων ἔβγαλε τὸ συμπέρασμα ὅτι οἱ περισσότεροι ἀσθενεῖς ἀποθνήσκουν μεταξὺ μεσονυκτίου καὶ τῆς αὐγῆς, τῆς 6ης πρωϊνῆς ὥρας. Εἰς τὸ αὐτὸ περίπου συμπέρασμα κατέληξε καὶ ἡ Γερμανικὴ στατιστικὴ ἐπὶ τῇ βάσει 57.000 θανάτων. Ὁ Χάρος θερίζει τοὺς περισσοτέρους κατὰ τὰ ἑξημερώματα, ἀπὸ τῆς 3ης μετὰ μεσονύκτιον μέχρι τῆς πρωΐας.

Ἄλλος ὅμως Ἀμερικανὸς στατιστικὸς ἀντικρούει τὰ ἀνωτέρω. Παρετήρησε 1.000 περιπτώσεις θανάτων καὶ ἐξήγαγε τὸ συμπέρασμα ὅτι οἱ περισσότεροι θάνατοι ἐπισυμβαίνουν ἀπὸ τὸ πρωΐ ἕως τὸ μεσημέρι.

Βεβαίως καθ' ὅλας τὰς ὥρας τῆς ἡμέρας ἀποθνήσκουν ἄνθρωποι. Πρόκειται μόνον νὰ ἐξακριβώσῃ πότε ἀποθνήσκουν οἱ περισσότεροι.

Εἰς τὰς ἀνωτέρω στατιστικὰς δὲν ἔγινε διάκρισις μεταξὺ ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, οὔτε διάκρισις ἡλικίας, οὔτε ἐποχῆς τοῦ ἔτους, οὔτε καὶ τῶν ἀσθενειῶν ἐκ τῶν ὁποίων προῆλθον οἱ θάνατοι.

Ἄλλος λοιπὸν Ἀμερικανὸς ἰατρὸς ὁ Χόβαρδ Μὰρς κατήρτισε στατιστικὴν λεπτομερῆ ἐπὶ τῇ βάσει 36.500 θανάτων τῆς Νέας Ὑόρκης, τοὺς ὁποίους διήρεσε κατὰ κατηγορίας. Χωριστὰ οἱ ἄνδρες, χωριστὰ αἱ γυναῖκες. Ἄλλην στατιστικὴν κατήρτισεν ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἡλικίας τῶν ἀποθανόντων. Καὶ ἄλλην ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἐποχῆς τοῦ ἔτους.

Κατέληξε δὲ εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι οἱ περισσότεροι θάνατοι παρατηροῦνται τὸ ἀπόγευμα, ἀπὸ τῆς 2ας – 6ης ἀπογευματινῆς ὥρας, οἱ δὲ ὀλιγώτεροι ἀπὸ τῆς 7ης ἑσπερινῆς μέχρι τοῦ μεσονυκτίου. Τὸ φύλον παίζει κάποιον ρόλον ἀλλ' ὄχι καὶ ἡ ἡλικία, οὔτε ἡ ἐποχὴ τοῦ ἔτους.

Ὁ δόκτωρ Μὰρς ἠθέλησε νὰ ἐξηγήσῃ τὴν μεγαλυτέραν αὐτὴν συχνότητα τῶν θανάτων κατὰ τὸ ἀπόγευμα. Διὰ ποῖον λοιπὸν λόγον οἱ περισσότεροι ἄνθρωποι ἀποθνήσκουν τὸ ἀπόγευμα; Μήπως λόγῳ τῆς ζέστης; Ὄχι, ἀπαντᾷ ὁ δόκτωρ Μάρς, διότι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει θὰ ἔπρεπε νὰ σημειοῦνται περισσότεροι θάνατοι τὸ καλοκαῖρι παρὰ τὸν χειμῶνα, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον δὲν συμβαίνει.

Τότε εἰς τί ὀφείλεται αὐτὴ ἡ διαφορά;

Εἶνε μᾶλλον ζήτημα τροφῆς καὶ ἀναπαύσεως, φρονεῖ ὁ δόκτωρ Μάρς.

Τὸ πρωΐ, λέγει, ὁ ἄρρωστος λαμβάνει τροφὴν καὶ κατόπιν ἀναπαύεται. Τὸ μεσημέρι λαμβάνει τροφὴν καὶ ἀναπαύεται, κοιμᾶται πάλιν. Ἀλλὰ τὸ ἀπόγευμα ἔχει περισσοτέρας ὥρας παρὰ ἡ πρωΐα. Κυνοράζεται λοιπὸν ὁ ἄρρωστος περισσότερον, ἔχει ταραχὴν μεγαλυτέραν, δι' αὐτὸ καὶ ὑποκύπτει εὐκολώτερον τότε.

Κατὰ τὰς Γαλλικὰς στατιστικάς, οἱ περισσότεροι θάνατοι σημειοῦνται περὶ τὴν ὥραν τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου.

Κατὰ τὴν Ἰταλικήν, μᾶλλον τὸ ἀπόγευμα. Τὸ περίεργον εἶνε ὅτι ὅλαι αὐταὶ αἱ στατιστικαί, διαφωνοῦσαι κατὰ τὰ ἄλλα συμφωνοῦν εἰς τὸ ὅτι τὰ μεσάνυκτα ἀντιθέτως ἀπὸ τὴν λαϊκὴν πρόληψιν, ἀποθνήσκουν οἱ ὀλιγώτεροι σχετικῶς, ἐπίσης δὲ καὶ τὴν μεσημβρίαν.

Τείνουν δὲ ἐπίσης νὰ συμφωνήσουν σχεδὸν εἰς τὸ ὅτι οἱ περισσότεροι θάνατοι σημειοῦνται ἢ τὸ πρωΐ ἢ τὸ βράδυ. Καὶ τὸ ἀποδίδουν αὐτὸ εἰς τὴν αἰσθητὴν μεταβολὴν ποῦ γίνεται τάς ὥρας αὐτὰς· ποῦ περνοῦμε δηλαδὴ ἀπὸ τὴν νύκτα εἰς τὴν ἡμέραν καὶ ἀπὸ τὴν ἡμέραν εἰς τὴν νύκτα.

Ὁπωσδήποτε θετικὸν δὲν ἠμπορεῖ τίποτε νὰ ὑποστηριχθῇ, ὄχι μόνον διότι δὲν συμφωνοῦν ἀπολύτως μεταξὺ των αἱ διάφοροι γενόμεναι στατιστικαί, ἀλλὰ καὶ διότι δὲν ἐμελετήθη ἀκόμη ἡ ἐπίδρασις τοῦ κλίματος, τῶν διαφόρων ἀσθενειῶν κ.λ.π.

Πιστεύουν αἴφνης ὅτι εἰς παραθαλάσσια μέρη, ἐκεῖ κυρίως ὅπου παρατηρεῖται κανονικὴ ἀναλόγως τῆς ὥρας τῆς ἡμέρας πλημμυρὶς καὶ ἄμπωτις ὅτι ἡ ὥρα τοῦ θανάτου ἔχει μεγάλην σχέσιν μὲ τὴν ὕψωσιν τοῦ κύματος.

Ὁ ἀρχαῖος Ρωμαῖος συγγραφεὺς Πλίνιος ἀναφέρει ὅτι οἱ ἄρρωστοι εἰς τὸν καιρόν του ἀπέθνησκον περισσότεροι κατὰ τὴν ὥραν τῆς ἀμπώτιδος. Εἰς τὰ βόρεια πράλια τῆς Γαλλίας μέχρι σήμερον πιστεύεται ὅτι οἱ ἄρρωστοι «φεύγουν μὲ τὸ κῦμα», ὅταν δηλαδὴ ἀρχίσῃ ἡ «ρήχη». Εἰς ἄλλα πιστεύουν τὸ ἀντίθετον.

Κατὰ τὰ λεγόμενα ἑνὸς Ἄγγλου ἰατροῦ, τοῦ κ. Ἄβερδην οἱ ἄρρωστοι ἀποθνήσκουν συνήθως τὴν πρωΐαν καὶ τοῦτο, διότι τὰ δυσάρεστα ὄνειρα, τὰ ὁποῖα βλέπουν λόγῳ τῆς ἀσθενείας τὴν νύκτα, καὶ οἱ ἐφιάλται, αὐξάνουν τὴν ἀρτηριακὴν πίεσιν τοῦ αἵματος καὶ προκαλοῦν διατάραξιν τῆς ἀναπνοῆς.

Εἰς τὴν Ἑλλάδα τοιαύτη στατιστικὴ δὲν ἔγινεν. Ὁ λαός, ὅπως ὅλοι οἱ λαοί πιστεύει ὅτι ὁ Χάρος ἔρχεται μᾶλλον τὴν νύκτα, συνήθως δὲ πρὸς τὰ χαράματα, ὅταν «λαλοῦν τἀρνίθια».

Οἱ ἰατροὶ τῆς Ἑλλάδος, χωρὶς βεβαίως νὰ συμμερίζωνται τὰς προλήψεις αὐτάς, φοβοῦνται ὅμως, κατὰ τὸ πλεῖστον, καὶ αὐτοὶ τὴν νύκτα. Ἐπαναλαμβάνουν συχνὰ πρὸς τοὺς οἰκείους τῶν ἀρρώστων: «ἂν περάσῃ τὴ νύχτα, μὴ φοβᾶστε» Εἰς ὀξείας δὲ ἀσθενείας, ὅπως ὁ τύφος, ἡ πνευμονία κ.λ.π. οἱ ἰατροὶ περιμένουν συνήθως τὴν κρίσιν τῆς ἀσθενείας τὴν νύκτα. Εἰς βαρείας δὲ περιπτώσεις ἐπαναλαμβάνουν διστακτικοί: «ἂν ξημερώσῃ....»

Χαρακτηριστικὸν εἶνε ὅτι οἱ ἴδιοι οἱ ἄρρωστοι φοβοῦνται τὴν νύκτα, πρὸς τὸ σούρουπο γίνονται πάντοτε ὅλοι νευρικοί, ἀνήσυχοι, πολλοὶ βιάζουν τὸν ἑαυτόν των νὰ μὴ κοιμηθοῦν ἐπειδὴ φοβοῦνται ὅτι δὲν θὰ ξυπνήσουν πλέον.

Εἶνε δεισιδαιμονία αὐτὸ ἢ μήπως κάποιο προαίσθημα;